

Dünənki, bugünkü qonşuluq: Unudulmağa qoymayaq!

Qonşuluq münasibətləri xalqımızın tarixən yaşatdığı dəyərlərdən biri olub. Bu dəyərlər zaman-zaman ənənə şəklini alıb və nəsildən-nəslə ötürürlərək yaşadılıb. Bütün dövrlərdə gənc nəslə qonşuluğun saxlanması, qonşuya hörmət edilməsi kimi dəyərlər təbliğ olunub. Odur ki, azərbaycanlı ailələri bu dəyərlər fonunda ta qədimdən qonşuluq münasibətini formalasdırıb. Övladlarımız da bizdən görüb-götürərək qonşuluğun nə demək olduğunu dərk edərək bu münasibətləri həmişə yüksək səviyyədə qoruyub saxlayıb.

IV YAZI

Belə bir deym var ki, ana-balanın da sözü olur. Söz yox ki, zaman-zaman qonşular arasında söz-söhbət, inciklik, hətta küsüllük də olub. Lakin bu münasibətlər də qonşunun hansı xarakterdə, tərbiyədə olma-

sına görə dəyişib. Baxıb söz-söhbətə: elə söz olub ki, hər iki tərəf onu çeynəyib çürütmeyib. Sabah yene üz-üzə gələcəyik, ayıbdır-, dəyib, məsələni bitiriblər. Lakin elə xarakterdə insanlar olub ki, yaranan söz-söhbət bir qədər uzun müzakirələrə səbəb olub. Belə olan halda da aqsaqqal-ağbirçək nəsihəti dinlənilib, hər şey yoluna qoyulub.

Çünki başqa cür ola da bilməzdi. Qonşular arasında saygı vardı. Bu saygıni itirməyi heç kim arzulamırdı və nəyin bahasına olursa-olsun, bunu qorumağa can atıldı.

Zaman keçdi, dövran dəyişdi. Qonşuluq münasibətləri də bu dəyişiklikdən yan öte bilmədi. 15-20 il əvvələ qədər olan qonşuluq münasibətlərini zamanla gələn "müasirlik"

elə bir vəziyyətə saldı ki, o illərə nəzər saldıqda yalnız heyf və təessüf deməli olduq. Lakin çalışdığımız qədər bu münasibətlərin yaşadılmasına, qorunmasına və davam etdirilməsinə çalışmalıyıq. Çünki onlar, həqiqətən də, yaşadılmağa layiq münasibətlər idi.

Ardı Səh. 12

Dünənki, bugünkü qonşuluq: Unudulmağa qoymayaq!

Əvvəli-Səh-11

Ötən illərin qonşuluğu

Biz gəzümüzü dünyaya açandan qonşularımızın olduğunu görmüşük. Onlarla, necə deyərlər, bir evli olmuşuq. Hər bir işin birlikdə həlline çalışmışıq. Qonşu evində nə isə olmayanda qonşuya dileyə gedib və sanki öz evindən götürübüm kimi, həmin istədiyini götürüb getirib, işi yarımqıq qalmayıb. Eləcə də digər qonşu, eynilə...

Qonşuluq, eyni zamanda, kollektiv əməyin yaşadılması forması olub. Qonşu kişilər yiğisib birləkə arx çıxarmağa, su çəkməyə gedərdilər. Toy, yas mərasimlərinə də birləkə yollanardılar. Səhərdə, axşamda işləri olmayaqda yiğisib birinin həyatində nərd oynayar, çay içərdilər.

Qonşu qadınlar bir-birinə təndirdə çörək bişirməkdə imaci olardılar. Birləkə xalça-palaz toxuyar, qışa azuqə hazırlayardılar.

Söhbətin bu yerində "Tək eldən səs çıxmaz" deyimini xatırlayıram. Həqiqətən də biz gəzümüzü açıb bu deyimin canlı şahidi ola-ola böyüümüşük. Qonşuların birlikdə əməyini, toy-yas mərasimlərində, Novruz bayramında birləkə iştirakını, bir-birinə can yandırmasını görərek, həqiqətən də, "tək eldən səs çıxmaz" məsəlinin nə qədər düzgün və yerində söyləndiyini təsdiq etmişik.

Qonşuların bir həyatə yiğisib tut çırpmasını, samovar salıb çay süfrəsi etrafında bir ailənin üzvü kimi deyə-gülə çay içməsini kim görməyib? Qurban bayramında bütün qonşuların yiğisaraq qurbanlıq aldığını, kəsib, paylara böldüyüünü, Novruz bayramı öncəsi iləxir çərşənbədə yandırmaq üçün tikanın, çör-cöpün birləkə toplanmasını, tonqal etrafında deyib-gülməyi, rəqs etməyi, birləkə tonqalın üzərindən atlayıb "ağlığım-ugurluğum odlara" deməsini kim görməyib, eşitməyib?

Bir xəstə olanda qonşuların yiğisib ona baş çəkməyə, əsgerliyi bitirib gələn qonşu uşağının görüşünə getməsini, nişanda, toyda qohum gəlib çıxanadək qonşuların bütün işlərdə ev sahibinə kömək göstərməsini necə, görməyən olubmu?

Analarımız qonşu qadınlarla qonşuluqdan əlavə rəfiqə idi. Axşamçağı bulaq başı onların görüş yeri olub. Biri-biri ilə dərdləşib, həm yaxşı, həm də pis olanları bölüşübələr. Yaşca böyükler kiçik olanlara yol göstərib, səbirlər olmayı məsləhət bilib. Bilmədiyi işi öyrədib. Yeri gələndə evinə

gedib ev işlərində kömək edib ki, əliuşaqlıdır, çatdırı bilmir.

Qonşu qadınlar evdə bişirdikləri yemək-dən, şirniyyatdan həmisi yaxın qonşulara pay tutublar. Ona görə ki, axı bir evdə bişənin ətri həyatə yayılır, oradan da qonşunun evinə. Bu məqamlara fikir verən qadınlarımız bele ince dəyərlərin də təməlini qoyub, övladlarına da bütün burlara riyət etməyi məsləhət görübələr.

Bir sözə, qonşu kişilər bir-birinə ata-qardaş, qadınlar isə ana-bacı olublar. Bu yaxın münasibətlər isə təbii ki, hörmət hissini də aşılıyacaqdır. Dəfələrlə olurdu ki, uşaqların bir-biri ilə sözü düz gəlmirdi, dalaşırdılar. Qonşu kişi və qadınlar onları elə başa salırdı ki, bir azdan sonra onlar heç nə olmayıbmış kimi bir yerdə oynamaya başlayırdı.

Bütün bu münasibətlər qonşuların biri-biri ilə qohum olmasına da şərait yaradırdı. Onlar elçi gedir, qız alır, qız verir, qohum olurdu. Beləliklə, dünənki qonşular yeni qohumlara çevrilirdi. Uzaqdan da bu qonşuların birinin qızını almaq istəyənlər yenə də qonşuları soraqlayıb tapır, ondan həmin adəmin xasiyyətini, yaxşısını-pisini xəber alırdı. Bax, qonşuluq bele dəyərlər üzərində inkişaf edirdi.

Bele bir deyim də var ki, uzaq qohum-dansa, yaxın qonşu yaxşıdır. Bax, bu deyim məhribən qonşuluq münasibətlərindən yaranan bir deyimdir. Bunun kimi necə-neçə deyimlər də formlaşmışdır qonşuluqla bağlı. Hər biri də real qonşuluq münasibətlərinə söykənən deyimlərdir.

Lakin çox təessüf ki, artıq qonşuluq

münasibətindən xəbərsiz şəkildə böyüməyə başlayır. Buna görə də əvvəlki nəsillə bugünkü nəsil arasında yerlə gör qədər fəq yaranır.

Müasir dövrde qonşuları bir-birindən texnologiyalar ayırdı. Elə ki, həyatımıza kompyuter, smartphonelar daxil oldu, çanaq antenlər vasitəsilə dünya ölkələrinin televiziya programlarını seyr etməyə başladıq, bax, bu an onlar qonşuluq münasibətlərini əvez etdi. Seriallar bizi evlərə dustaq etdi. Sosial şəbəkələr qonşularımızdən xəbərsiz etdi bizi. Ya televizor qarşısında, ya da başısağlı telefonda gün başlayandan bitənədək ilişib qaldıq. Bizimlə bərabər dəyərlərimiz də həmin serial, telefon və sosial şəbəkələrdə ilişib qaldı. Dünəndə qaldı, bu günə heç nəyi daşıya bilmədik. Bir də baxdıq ki, nəinki həyat evləri, ictimai yaşayış binalarında da qonşularımızda aramızda hündür bir hasar çəkilib. O hasarlar dünənki qonşuluq münasibətlərini divarın arxa hissəsində saxlayıb, bu tərəfə keçməsini əngelləyib. Bax, qonşuluq münasibətlərini belə itiririk, əlimizdən veririk.

Unudarıqsa, qonşuluq da unutduqlarımızdan olacaq

Çox təessüf ki, biz necə-neçə dəyərimizi internetin qurbanı etmişik. Hələ qonşuluq münasibətləri bir kənara, hər gün liftdə, blokdə, həyətdə qarşılaşan qonşular bir-birinə salam verməyi lüzum bilmir. Sayğı və hörmətin ele salamdan başladığını əsas götürərək demək olar ki, bu gün qonşuluq münasibətləri da salamlaşmanın ardınca arxivə yola salınır.

Təessüfədici hal isə odur ki, övladlarımız da bütün bu münasibətlər fonunda böyüyür: salamlaşma, qonşuluq olmayan mühitdə.

Dünəndən bizə nə qalmışdı, bizdən sabaha nə qalacaq? Bax, elə düşündürəcəsual da budur. Maraqlıdır, bize qalan dəyərləri bizi dəyərdən salıraq. Ona görə ki, onu gələcəyə ötürə bilmirik. Bunun üçün əlbəttə, günahkarıq. Artıq gec olsa da, özümüzə qayıtmalıq. Belə olarsa, dəyərlərimiz də qayıtmış olarıq. Onların dəyərini dərk edərik. Düşünərik ki, heç bir müasir texnologiya əvvəlki münasibətlərin səmimiliyini, istiliyini bize verə bilməz. Ve biz o vaxt ali insan olarıq ki, dünəni yaşada-yaşada bugünkü müasirliyə evimizin qapısını açaq. Bu, mümkün olan məsələdir.

Mətanət Məmmədova